

Universitatea Nationala de Arte din Bucuresti
Facultatea de Arte Plastice
Catedra Tehnico-Teoretice
Anul II Master
Durata: 2 ore curs +1 ora seminar
Conf. univ. dr. Constantin Aslam

Programa cursului

Estetica analitica

Concepte, teme dominante si programe de analiza

Intentii pedagogice. Descrierea cursului

Programa cursului, *Estetica analitica. Concepte, teme dominante si programe de analiza* se adreseaza, cu precadere, masteranzilor care au parcurs in primul an de studiu cursul dedicat prezentarii si analizei esteticii continentale. Cu toate acestea, programa de estetica analitica poate fi parcursa independent de achiziitiile teoretice anterioare, intrucat aceasta paradigma estetica se fundeaza pe propriile sale supozitii teoretice si de valoare.

Prin estetica analitica se intelege, de regula, modul in care sunt configurate, la nivelul stilisticii gandirii, analizele teoretice ale artei din spatiul universitar american si britanic. Simplu spus, programele de estetica parcurse de studentii americani si britanici sunt, cu insignifiante exceptii, de orientare analitica.

La sfarsitul secolului al XX-lea si inceputul secolul al XXI-lea, aceasta orientare in estetica a devenit, prin difuziune, un fenomen intelectual planetar. Forta de cercetare impresionanta a marilor universitati americane si engleze au impus in intreaga lume modul lor propriu de a intelege problemele teoretice ale artei, astfel ca referintele la estetica analitica au devenit o chestiune elementara de cunoastere a domeniului contemporan de analize filosofice ale artei. Jerome Stolnitz, George Dikie, Nelson Goodman, Monroe Beardsley, Noël Carol, Arthur Danto etc. sunt doar cateva dintre numele cu rezonanta planetara care au impus acest nou mod de a intelege si practica estetica.

Prezenta programa propune un parcurs istoric si sistematic al modului in care estetica analitica si-a decupat un program propriu si extrem de fertil de analiza a fenomenelor legate de arta, valoare si experienta estetica. Programa face o radiografie a stilisticii gandirii estetice analitice, dispusa in doua semestre, cu tematici distincte si, in acelasi timp, complementare in interiorul acestui gen de a gandi si practica estetica.

In primul semestrul, cursul propune o analiza istorica a constituirii traditiei analitice in estetica, urmata apoi, de o analiza structurala a definitiilor si teoriilor analitice ce incearca sa cuprinda conceptual obiectul estetic. Principalele teorii analitice ale creatiei si receptarii artistice incheie succesiunea temelor din programa rezervata primului semestru.

In cel de-al doilea semestru, sunt analizate cele mai importante teme de reflectie ce particularizeaza estetica analitica in lume si, respectiv, teoriile aferente acestora (i.e. teoriile atitudinii estetice) precum si o serie de analize contextuale ale esteticii puse in conjunctie cu noile segmente de cercetare stiintifica a lumii culturii si constiintei: studiile de gen, stiintele cognitive, studiile culturale, studiile postcoloniale etc.

Cursul propune o bibliografie de specialitate ce poate fi procurata concomitent de la Biblioteca Universitatii Nationale de Arte din Bucuresti, Biblioteca Centrala Universitara, British Council si Biblioteca Colegiului Noua Europa. Totodata, bibliografia cuprinde si o serie de resurse on-line ce pot fi consultate gratuit.

II Obiective

(1) Obiective general teoretice:

- informarea asupra celor mai importante interogatii, teme si probleme care contureaza universul

teoretic al esteticii analitice;

- informare asupra cartilor fondatoare ale esteticii analitice si insusirea modalitatilor lor de a structura teoretic universul artistic implicat;
- insusirea modului de a gandii si practica analizele teoretice specifice esteticii analitice;
- corelarea conceptelor filosofico-estetice dobandite cu activitatea artistica si teoretica implicata in elaborarea disertatiei de absolvire;

(2) Obiective metodologice:

- exersarea capacitatii de evaluare critica a programelor de analiza propuse de estetica analitica;
- formare si cultivarea deprinderilor de argumentare pro si contra in legatura cu diversele teme controversate aflate in centrul dezbaterilor esteticii analitice;
- insusirea tehnicilor riguroase de lucru si folosirea acestora in redactarea referatelor stiintifice;

(3) Obiective operationale:

- definirea categoriilor si a conceptelor fundamentale ale abordarilor teoretice pe care le subsumeaza estetica analitica;
- exersarea analizei si evaluarii critice a abordarilor esteticii continentale;
- exersarea modului analitic de a gandii: formularea de probleme clare, deprinderea de a initia analize conceptuale si de a formula argumente riguroase in sustinerea propriilor optiuni artistice;
- exersarea gandirii critice si surprinderea fundamentelor si a supozitiilor estetice asumate de masteranzi in lucrarile de disertatie;

III Continutul programei

Semestrul I

Traditia analitica in estetica Definitii si teorii ale obiectul estetic

Teorii ale creatiei si receptarii

I Introducere

1. Constituirea traditiei analitice in filosofie si estetica: J. Locke, Shaftesbury, Fr. Hutcheson, D. Hume, Ed. Burke, G. Frege, B. Russell, G.E. Moore.

2. Conceptul de estetica analitica. Originile europene ale esteticii analitice: Kant, Schopenhauer, Frege, Croce. Michael Dummett: traditia analitica *versus* traditia continentală – înainte si dupa ruptura. Wittgenstein - modelul unei esteticii antiesentialiste.

3. Paradigma esteticii analitice in lucrari fondatoare. Wittgenstein: *Investigatii filosofice si Lectii si convorbiri despre estetica, psihologie si credinta religioasa*. Arta ca forma de viata. Teoria jocurilor de limbaj. George Dickie: *Introducere in estetica analitica*: stil de gandire, reprezentanti, interese de cunoastere, teme de reflectie.

II Definitii si teorii ale obiectul estetic

4. Specificul definitiilor si teoriilor estetice. Ce sunt definitiile? Tipuri de definitii. Ce sunt teoriile? Tipuri de teorii. Limbajul artei: analize logice si conceptuale. Richard Wollheim: arta si obiectele ei.

5. Arta si reprezentare. Un binom indaratnic: realism – antirealism. Philip Pettit: doua forme de realism. Proprietatile lumii in pentada: natura-stiinta-adevar-arta-(re)prezentare . E. H. Gombrich: teoria iluziei artistice. K. Walton: teoria *mimesis*-ului azi.

6. Arta si expresie. Robin George Collingwood - teoria expresiei imaginative in „Principiile artei”. George Santayana – teoria „fuziunii idealului cu materialul” in arta. Roger Scruton – functiile imaginatiei generative.

7. Arta si forma. Formalismul lui Kant in interpretari analitice. Clive Bell si Roger Fry - teoria formei semnificative si emotia estetica.

8. Arta si joc. W.B. Gallie, W.E. Kennick si Paul Ziff: nu exista o „esenta” a artei; Morritz Weitz: teoria conceptelor deschise in arta.

9. Arta si simbol. Nelson Goodman: Cand ceva este arta? Teoria artei ca limbaj si simbol. Suzane Langer - teoria simbolismul expresiv.

10 Arta si practica umana. Conceptul de „lumea artei” la Arthur Danto; George Dickie si teoria institutionala a artei.

11 Arta si context istoric, cultural si social: Noël Carol - teoria artei ca practica culturala. W. Wolterstorff - teoria artei ca practica sociala; Richard Wollheim – arta ca forma de viata. Jerrold Levinson - definitia artei din perspectiva istorica

III Teorii ale creatiei si receptarii

12. Artistul si opera de arta. Despre intentionalitate in creatia artistica: pozitia lui J.M. Scheffer. Dabney Townsend: triada inspiratie, intentie si indemanare creatoare. Arthur Danto: obiectii moderne la criteriile estetice ale originalitatii si creativitatii. Paul Oscar Kristeller despre sistemul modern al artei.

13. Estetica receptarii. Preconditiile receptivitatii: John Searle si teoria „actele de vorbire”. Thomas Kuhn si deconstructia teoriilor psihologice ale receptarii. Clement Greenberg: rolul avangardei in democratizarea culturii. Tensiunea dintre valoare si notorietate.

14. Teoriile evaluarii artei: Subiectivismul personal, Intuitionismul, Emotivismul, Relativismul, Sigularismul critic, Instrumentalismul. William K. Wimsatt si Monroe Beardsley: irelevanta intentiilor in evaluarea mesajelor artistice.

Semestrul II

Teme de reflectie in estetica analitica contemporana

Valoarea estetica. Investigatii contextuale

IV Teorii ale valorii estetice (trairii estetice)

1. Atitudinea estetica. Teoria starii estetice (distanta estetica) la Edward Bullough; Teoria perceptiei estetice (teoria „vederii”) la Virgil Aldrich; Teoria constiintei estetice (atentia dezinteresata) la Jerome Stolnitz.

2. Ce inseamna a avea experienta estetica? Metacriticism, experienta estetica si teoria punctul de vedere estetic la Monroe Beardsley. Roger Scruton – imaginatie si experienta estetica. Natura artelor vizuale in viziunea lui Thomas Munro.

3. Critica antiesentialista a teoriei atitudinii estetice. George Dickie – „mitul atitudinii estetice”. Morritz Weitz: dihotomia fapt - valoare (enunturile clasificatoare *versus* enunturile evaluative).

5. Predicatele estetice. Frank N. Sibley si specificul emotional al conceptelor estetice. Dabney Townsend si problema definitiei: uzurile si abuzurile definitiilor estetice. Ted Cohen – Conceptul gustului si critica pozitiei lui Sibley. Kendall L. Walton - Categoriile artei.

V Investigatii contextuale in estetica analitica

6. Ontologia operei de arta. Raportul Unul – Multiplu. Joseph Margolis; elementele specifice ale ontologiei operelor de arta. Filosofia artelor vizuale din perspectiva analitica. Philip Alperson – lumea vizibilului ca produs al imaginatiei artistice.

7. Estetica feminista. „Gender” – un scurt istoric al studiilor de gen. Feminismul din cel de-al „treilea val”. Virginia Woolf, Hannah Arendt si Mary Devereaux – critica canonului masculinitatii. Idealuri si valori ale esteticii feministe. Critica obscenitatii si sexualitatii. Postfeminismul: Germaine Greer - mitul „Barbie” si critica corporatiilor transnationale.

8. Programe interdisciplinare in estetica. Estetica si stiintele cognitive Arta si cunoastere; Estetica si studiile culturale. Arta ca mod de viata; Estetica si etica. Arta si moralitate; Conceptul emotiei – legatura intre etic si etic. Alasdair MacIntyre - mesajele etice ale artei; Estetica ambientala.

9. Estetica si cultura digitala. Nicholas Negroponte - era digitala si noul model al mintii. Estetica comunicationala si reevaluarea conceptelor traditionale. Arta digitala, tehnocultura si tehnoculturist. Lev

Manovici – principii ale noilor media. Arta fara opera de arta? Contributii romanesti: Marilena Preda Sanc, Eugen Alexandru Gustea.

10. Estetica analitica sub priviri critice: Radiografia unei dezbateri actuale: Poate fi definita arta in termeni practicii sau ai experientei? Critica esteticii analitice de catre pragmatism. Revitalizarea unui text clasic: John Dewey - ce inseamna sa avem experienta? Critica lui Richard Schusterman: estetica analitica a propus „teorii-ambalaj” asupra artei; Critica lui Richard Rorty: programul analitismului de clarificare conceptuala sau analiza conceptuala sunt practici lingvistice si nu practici noi de cunoastere. Conceptia deflationista si re-descrierea „sensului” si „semnificatiei”. Modelul conversational in filosofie si estetica.

Evaluare

Semestrul I: activitate de seminar: referate, participari semnificative la dezbateri, traduceri, 30%; Referat 70%

Semestrul II: activitate de seminar: referate, participari semnificative la dezbateri, traduceri, 30%; Referat 70%

Bibliografie

- Ludwig Wittgenstein, *Lectii si convorbiri despre estetica, psihologie si credinta religioasa*, Bucuresti, Editura Bucuresti, Humanitas, 2004, cap. *Lectii de estetica*, p. 25-99;
- Ludwig Wittgenstein, *Cercetari filosofice*, Bucuresti, Editura Humanitas, 2004, *Partea I*, p.91-160;
- Dabney Townsend, *Introducere in estetica*, Bucuresti, Editura ALL, 2000, cap. *Estetica si limbajul despre arta*, p. 16-70;
- Michael Dummett, *Originile filosofiei analitice*, Cluj-Napoca, Editura Dacia, 2004;
- W.V. Quine, J.S. Ullian, *Tesatura opiniilor*, Pitesti, Editura Paralela 45, 2007;
- Marilena Preda Sanc, *Imaginea video digitala*, Bucuresti, Editura Coresi, 2004;
- Eugen Alexandru Gustea, *Deschideri si directii in arta mediilor digitale*, Teza de doctorat, Biblioteca UNA, 2007;
- Monroe Beardsley. *Aesthetics from Classical Greece to The Present. O Short History*, Paperback edition published 1975 by The University of Alabama Press, cap. *Contemporary developments*, p. 317-389;
- George Dikie, *Introduction to Aesthetics. An Analytic Approach*, New York, Oxford University Press, 1997;
- Frank Sibley *Approach to Aesthetics*, Collected Papers on Philosophical Aesthetics Edited by John Benson, Betty Redfern, 1985;
- Arthur Danto, *La transfiguration du banal*. Une *philosophie* de *l'art*, trad. de l'anglais par Claude Hary-Schaeffer; préf. de Jean-Marie Schaeffer, Paris, Editions Du Seuil, 1989;
- Arthur Danto, *L'Assujettissement philosophique* de *l'art*, Paris, Editions du Seuil, 1993;
- Andrew Harrison, *Philosophy and the visual arts*, [University of Bristol, 1985](#);
- [Robin George Collingwood](#), *The principles of art*, Oxford, Clarendon Press, 1963;
- Noël Carroll, *Philosophy of Art. A Contemporary Introduction*, London, Routledge, 1999;
- Anita Silvers, *Introduction to Philosophy of Art*, San Francisco State University, 2004;
- Nelson Goodman, *Languages of Art: An Approach to a Theory of Symbols*. Indianapolis: Bobbs-Merrill, 1968;
- Roger Scruton *The Aesthetic Understanding. Essays in the Philosophy of Art and Culture*, St. Augustine's Press, South Bend, Indian, 1998;
- Roger Scruton, *Art and Imagination. A Study in the philosophy of Mind*. St. Augustine's Press, South Bend, Indian, 1998;
- Beardsley, Monroe. *The Aesthetic Point of View*, Ithaca: Cornell University Press, 1982;
- Antologii de texte, dictionare, enciclopedii**

Aesthetics and the Philosophy of Art: The Analytic Tradition: An Anthology; **2005, Blackwell Philosophy Anthologies** by Peter Lamarque and Stein Haugom Olsen;

Aesthetics: A Critical Anthology, Second Edition, by George Dickie, Richard Sclafani & Ronald Roblin Editors, Bedford, Boston, 1989;

The philosophy of the Visual Art (On Anthology), Edited by Philip Alperson, [Oxford University Press](#), 1992;

Philosophie analytique et esthétique, textes présentés par Danielle Lories, préface de Jacques Taminiaux;

Aesthetics and the Philosophy of Art: The Analytic Tradition: An Anthology by [Lamarque, Peter \(Editor\)](#), and [Olsen, Stein Haugom \(Editor\)](#) Blackwell Publishers, Date Published: 2003;

The Encyclopedia of Aesthetics, Editor in Chief, Michael Kelly, Oxford University Press, vol. 1-4, 1998;

<http://aesthetics-online.org/>- site-ul oficial al Societatii Americane de Estetica – sunt puse la dispozitia on-line articole de estetica, de filosofia artei, linkuri, informatii de actualitate – conferinte, publicatii, etc.